Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta LULUCF-asetuksen ja hallintomalliasetuksen muuttamisesta (U 49/2021 vp)

Ympäristövaliokunnan kuulemistilaisuus 28.10.2022
Tilastokeskuksen puheenvuoro
Riitta Pipatti

Tilastokeskuksen puheenvuoro

- Tilastokeskus on antanut asiasta lausunnon maa- ja metsätalousvaliokunnalle ja ympäristövaliokunnalle
  - Puheenvuoro perustuu lausuntoon ja keskittyy komission muutosehdotusten vaikutuksiin kansallisen kasvihuonekaasujen inventaariojärjestelmän tuottamiin tietoihin ja resurssitarpeisiin
  - Muutosehdotuksen kohteena ovat säädökset ovat vaativia niin tiedon määrän kuin niiden ymmärtämisen osalta – siksi Tilastokeskuksen arviot eivät ole kattavia

LULUCF-asetus, EU:n hallintoasetusmalli ja kasvihuonekaasujen (KHK) inventaario

- KHK-inventaario tuottaa arviot ihmisen toimintaan liittyvistä Suomen KHK-päästöistä ja –poistumista IPCC:n menetelmäohjeita ja YK:n ilmastosopimuksen ja EU:n raportointiohjeita noudattaen
- LULUCF-asetus määrittelee sektorin päästöihin ja poistumiin liittyvät velvoitteet vuodesta 2021 alkaen
  - LULUCF-asetuksen käyttämä luokitus on erilainen kuin inventaariossa ja velvoitteiden laskentaperiaatteet erilaisia eri maankäyttöluokille ja/tai niihin liittyviin toimiin, mutta muutosehdotuksen mukaan vuodesta 2026 alkaen luokituksena käytettäisiin YK:n ilmastosopimuksen alaisen raportoinnin nykyisten taulukoiden luokitusta.
- EU:n hallintomalliasetus säätelee mm. inventaarion sekä velvoitteisiin liittyvien suunnitelmien tekoa ja niiden seurannan raportointia
- Suomen LULUCF-sektori merkittävä nettonielu, v. 2019 28 prosenttia kansallista päästöistä, pl. LULUCF-sektori

Tilastokeskuksen arviot liittyen LULUCF-asetukseen

- Komission ehdotuksen päätavoitteet ovat kannatettavina
  - Velvoitteiden ja niiden seurannan muuttaminen inventaarion päästöjä ja poistumia vastaaviksi vuoden 2025 jälkeen ja maatalouden ja nykyisen maankäyttösektorin velvoitteiden yhdistäminen selkeyttävät ja täsmentävät maankäyttösektorin roolia EU:n hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamisessa
  - Maatalouden ja muun maankäytön päästöjen ja poistumien huomioon ottaminen kokonaisuutena velvoitteissa on myös perusteltua – etenkin toimia suunniteltaessa tulisi arvioida kaikki vaikutukset kyseisen maankäytön päästöihin, ei vain vaikutusta yhteen kaasuun tai hiilivarastoon

Tilastokeskuksen arviot

- Tilastokeskus ei ota kantaa tulevien velvoitteiden tasoon, mutta yhtyy VN:n kirjelmän arvioihin vaikutuksista ja lisätoimien tarpeesta – ja tunnistaa myös vaikutusarvioiden laadinnan vaikeuden tässä vaiheessa
- *Tilastokeskus haluaa tässä yhteydessä kiinnittää huomiota siihen, että maankäyttösektorille ehdotettujen politiikkatoimien vaikutusten tulee näkyä inventaariossa, jotta ne voidaan ottaa huomioon velvoitteiden toteuttamisen seurannassa. Tämä edellyttää, että inventaariolla on tieto toimista ja resurssit (asiantuntemusta/tutkimusta, aikaa ja rahoitusta) niiden vaikutusten arviointiin. Uusien toimien seuranta edellyttää uusien lähtötietojen keräämistä ja usein myös uusien arviointimenetelmien kehittämistä.*

Tilastokeskuksen arvio liittyen hallintomalliasetukseen

- Hallintomalliasetukseen ehdotetut muutokset (muutosasetuksen liite III) muuttavat raportointivelvoitteita ja tuottavat merkittävästi lisätöitä kasvihuonekaasujen inventaariojärjestelmän – yhdymme VN:n kirjelmän arvioon
- Inventaarioraportointiin ehdotetaan uutena tehtävänä luontoarvoltaan huomioon arvoisten ja ilmastonmuutoksen kannalta erityisen riskialttiiden kohteiden tunnistusta, seurantaa ja tietojen vientiä yhteiseen tietojärjestelmään ja näille kohteille erityistä kehitystyötä päästöjen arvioinniksi
  - *Tietojärjestelmän toteutusmahdollisuuksia ja sen hyötyjä tulisi tarkastella, arvioiden tietojen saatavuutta, niiden tuottamisvaihtoehtoja ja uuden tietojärjestelmän kehittämisen kustannuksia ja hyötyjä. Tarkastelu edellyttää ministeriöiden (YM, MMM) ja asiantuntijalaitosten (LUKE, SYKE, TK, muut) välistä yhteistyötä.*

Tilastokeskuksen arvio liittyen hallintomalliasetukseen

- Luontoarvoltaan huomionarvoisten ja ilmastonmuutoksen kannalta erityisen riskialttiiden kohteiden päästöjen ja poistumien arvioinnissa tulee ehdotuksen mukaan käyttää ylimmän tason (Tier 3) menetelmiä inventaariossa – on epäselvää mihin tällä vaatimuksella pyritään, kohteiden tunnistaminen niiden suojelemisen ja riskeihin varautumiseksi on toki kannatettavaa (inventaario ei ehkä oikea taho tähän tehtävään)
- Inventaarion menetelmäkehityksessä priorisoidaan merkittävien kasvihuonekaasujen lähteitä ja nieluja, mutta arviointia ei tehdä kohdekohtaisesti vaan sovittujen maankäytön päästölähteitä ja nieluja kuvaavan luokituksen mukaisesti - kohdekohtainen päästö- ja poistuma-arviointi edellyttäisi menetelmäkehitystä (mahdollisesti kohdekohtaisia mittauksia) ja lisäisi resurssitarpeita
  - Tilastokeskuksen mukaan kyseisen ehdotuksen tarkoitus vaatii lisäselvityksiä.